

**Liikennevaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksestä
laiksi ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain 1 §:n
muuttamisesta**

Eduskunta on 29 päivänä lokakuuta 1992 lähettänyt liikennevaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 263.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulais-osastopäällikkö Raimo Kurki liikenneministeriöstä, kansainvälisten asiain sihteeri Jukka Häkämies Merenkulkulaitoksesta, valtakunnan-sovittelija Jorma Reini, toimitusjohtaja Per Forsskahl Suomen Varustamoyhdistyksestä, toimitusjohtaja Hans Ahlström Ahvenanmaan Varustamoyhdistyksestä, varapuheenjohtaja Alpo Mikkola ja asiamies Olof Widén Ulkomaanliikenteen Pientonnistoyhdistyksestä, puheenjohtaja Per-Erik Nelin Suomen Merimies-Uniosta, asiamies Veikko Trast Suomen Laivanpäälystöliitosta, toiminnanjohtaja Anton Sjöholm Suomen Konepäälystöliitosta ja toimitusjohtaja Antti Lagerroos Finn carriers Oy:stä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lakia muutettavaksi niin, että laivaväen kansalaisuusvaatimus koskee Euroopan talousalueen kansalaisia. Samalla ehdotetaan kauppa-alusluetteloon merkitsemisen edellytyksiä muutettavaksi aluksen ja matkustajapaikkojen lukumäärää koskevan rajoituksen osalta.

Esitys liittyy kansalaisuusvaatimuksen osalta Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen ja on tältä osin tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa. Muil-

ta osin laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Liikennevaliokunta ehdottaa, että hallituksen esitykseen tehdään lisäys, jonka mukaan laivaväen tulee täyttää valmisteltavana olevassa asetuksessa ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkityn aluksen miehityksestä ja laivahenkilökunnan pätevyydestä olevat vaatimukset. Asetusta valmisteltaessa on ETA-sopimuksen sallimissa rajoissa otettava huomioon kotimaiset tarpeet ja maamme merenkululliset erityisolosuhteet. Valiokunta katsoo, että laivojen henkilökunnan tulee olla pätevyydeltään sellainen, että suomalaiset turvallisuutta koskevat periaatteet voidaan täyttää.

Edelleen liikennevaliokunta pitää tärkeänä, että edellä mainitun asetuksen valmistelussa merenkulkualan työmarkkinajärjestöt tulevat kuuliksi.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

*että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin
kuuluvana:*

Laki

ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun lain (1707/91) 1 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon (*kauppa-alusluettelo*) voidaan merkitä lastialus ja muu sellainen alus, joka on tarkoitettu pääasiassa lastin kuljettamiseen, kun:

4) aluksella varustamotoimintaa työnantajana harjoittavan yhteisön Suomeen suuntautuvassa liikenteessä olevien lastialusten laivaväen kokonaismäärästä on vähintään puolet Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisia, jotka täyttävät ulkomaanliikenteen kauppa-alusluette-

loon merkityn aluksen miehityksestä ja laivahenkilökunnan pätevyydestä säädetty vaatimukset.
(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Kasurinen, jäsenet Antvuori, Kar-

hunen, Kohijoki, Lahikainen, M. Laukkanen, Myller, Rauramo, Renlund, Suhonen ja Tennilä sekä varajäsen V. Laukkanen.

Vastalauseita

I

Lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta perusteltiin sillä, että ulosliputtaminen pykälyisi ja laivat pysyisivät Suomen lipun alla. Tämä on tärkeätä Suomen strategisenkin aseman kannalta. Ellei ole Suomen lipun alla olevia laivoja, ei ole varmuutta, että merikuljetusyhteydet Suomesta ja Suomeen toimisivat kaikissa tilanteissa ja oloissa.

Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta säädetty laki pitää sisällään sen, että varustamon Suomeen suuntautuvassa liikenteessä olevien lastialusten laivaväen kokonaismäärästä vähintään puolet on suomalaisia. Tämä ratkaisu ns. halpatyövoimakiistaan syntyi työmarkkinajärjestöjen välillä. Näin on haluttu ja voitu turvata suomalaisten laivoissa työskentelevien työntekijöiden työmahdollisuudet. Kyse on myös suomalaisesta merenkulun osaamisesta, joka laivojen Suomen lipun alla pysymisen ohella on toinen edellytys sille, että tavara- ja myös matkustajaliikenne ilmasto- ja jääoloiltaan poikkeuksellisissa oloissamme voi kaikissa tilanteissa toimia.

Hallituksen esitys ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloista annetun lain 1 §:n muutoksesta juontuu osittain ETA-sopimuksesta, mutta myös varustamojen tarpeista.

Olemme halunneet turvata suomalaisille merenkulkijoille työmahdollisuuden suomalaisissa laivoissa myös uudessa tilanteessa. Esitys siitä, että puolet laivaväen kokonaismäärästä on oltava Suomessa asuvia Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisia, on mielestämme hyvin perusteltu ja myös uuteen tilanteeseen sopiva. Suomessa voivat asua muutkin kuin suomalaiset ETA-alueen kansalaiset, ja joka tapauksessa puolet laivaväestä voi olla muista ETA-maista, joten syrjintää ei ole. Hallituksen esitys uhkaa johtaa tilanteen siihen, ettei suomalaisissa laivoissa ole suomalaista muu kuin lippu ja päällikkö sekä ne kustannukset, joita merenkulku valtiolle aiheuttaa.

Hallitus esittää myös, että kauppa-alusluetteloon merkityssä aluksessa, joka pääasiallisesti on tarkoitettu lastin kuljettamiseen, saisi kuljettaa matkustajia nykyisen 60:n sijasta 120. Koska esitys pitää sisällään satamien väliseen käyttöön liittyvän muutoksen keskittäen laivaliikennettä, emme pidä esitystä hyväksyttävänä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun lain (1707/91) 1 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelo (kauppa-alusluettelo) voidaan merkitä lastialus ja muu sellainen alus, joka on tarkoitettu pääasiallisesti lastin kuljettamiseen, kun:

4) aluksella varustamatoimintaa työnantajan harjoittavan yhteisön Suomeen suuntautuvassa liikenteessä olevien lastialusten laivaväen kokonaismäärästä on vähintään puolet *Suomessa asuvia* Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisia (poist.).

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Kauppa-alusluetteloon merkittäväksi alukseksi hyväksytään myös sellaiset hinaajat ja työntäjät, jotka kuljettavat säännöllisesti lastiproomuja ulkomaanliikenteessä, samoin kuin sellaiset matkustaja-aluksiksi katsastetut alukset, jotka on pääasiallisesti tarkoitettu lastin kuljettamiseen ja joilla on enintään 60 matkustajapaikkaa.

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1992

Esko-Juhani Tennilä

Anna-Liisa Kasurinen

Riitta Myller

II

Hallituksen esitys perustuu Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaantuloon, minkä vuoksi ulkomaankauppaliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain 1 §:ää tulisi muuttaa siten, että Suomeen suuntautuvassa liikenteessä olevien lastialusten laivaväen kokonaismäärästä on vähintään puolet Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisia.

Mikäli hallituksen esitys toteutuisi, tämä mahdollistaisi sen, että puolet laivaväestä olisi esimerkiksi portugalilaisia ja loput puolet Euroopan talousalueen valtion ulkopuolisia kansalaisia.

On itsestään selvää, ettei ETA-sopimus millään tavalla edellytä näin radikaalia muutosta. Mitään järkevää perustetta ei ole myöskään tähän muutokseen, koska joulukuussa 1991 tehdyn lainmuutoksen perusteella laivaväen kokonaismäärästä pitää olla vähintään puolet suomalaisia. Lainmuutos perustuisi Suomen Laivanpäälystöliiton ja Suomen Konepäälystöliiton

sekä merenkulun työnantajajärjestöjen hyväksymään 29.11.1991 valtakunnansovittelijan antamaan sovintoesitykseen, mikä lainmuutos on edelleen osa silloin solmittua ja allekirjoitettua tulopoliittista kokonaisratkaisua.

Mikäli muutos toteutetaan, se vaarantaa suomalaisen laivaväen työnsaantimahdollisuuksia lastialuksilla paljon enemmän kuin ETA-sopimus sinänsä edellyttäisi, koska ETA-valtioiden ulkopuolinen "halpatyövoima" saisi esteettömän pääsyn laivaväen puoleen määrään saakka.

Suomen Laivanpäälystöliitto on katsonut, että 1 §:n 1 momentin 4 kohta tulisi kirjoittaa siihen muotoon, ettei laivaväessä voisi olla Euroopan talousalueen valtioiden ulkopuolisia työntekijöitä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun lain (1707/91) 1 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon (*kauppa-alusluettelo*) voidaan merkitä lastialus ja muu sellainen alus, joka on tarkoitettu pääasiallisesti lastin kuljettamiseen, kun:

liikenteessä olevien lastialusten (*poist.*) *laivaväki on* Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisia (*poist.*).

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

4) aluksella varustamotoimintaa työnantajana harjoittavan yhteisön Suomeen suuntautuvassa

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1992

Vesa Laukkanen